

VĚSTNÍK

Praha 31. prosince 2013

Ročník VI., Číslo 12

VÝROČÍ

Abdikace je pro člověka obvykle velmi bolestnou osobní etapou. Samo rozhodnutí nevzniká jako bezmyšlenkový akt, ale je zpravidla výsledkem předchozích událostí, které následně k abdikaci vedou. Politická abdikace je poměrně častá a z minulosti či současnosti známe desítky odstoupivších premiérů nebo ministrů. S těmi máme u nás bohaté zkušenosti. K abdikaci došlo i u hlav našeho státu. V roce 1938, tedy před 75 roky, abdikoval druhý náš prezident. Přes jeho rozpornou povahu a osobní názory nelze Benešovi upřít práci, kterou pro náš stát udělal. Na druhou stranu byl pro něj Mnichov doživotním traumatem, kterého se chtěl stůj co stůj zbavit. Události a situace z února 1948 byly vlastně nevyhnutelným důsledkem série chyb, které v daném decéniu udělal. Díky své povaze, za přispění zhoršujícího se zdravotního stavu již nemohl jeho chladný analytický mozek rozpoznat lživou a záludnou východní mentalitu. Sám levicově smýšlející vlastně viděl jen to co vidět chtěl. Chtcí odčinit rok 1938 připustil únor 1948, aby v zápětí poznal svůj poslední životní omyl, ale velmi pozdě. Podruhé byl donucen okolnostmi abdikovat.

V opačné situaci byl jeho předchůdce, tehdy ještě český král Ferdinand I., zvaný Dobrotivý. Na český trůn dosedl v roce 1835, ale nevládl. Už od mládí byl velmi nemocný a jeho otec předal vlastně všechnu moc do rukou státní rady, které předsedal jeho strýc arcivévoda Ludvík. Ve skutečnosti radu i stát řídil kancléř Metternich a hrabě Kolovrat. Oba zastávali protichůdné názory a vzájemně si blokovali rozhodnutí. Tato situace je dovedla do roku 1848 a přivedla revoluční povstání. Jeho výsledkem byla císařova abdikace, ke které byl donucen. Na jeho místo dosedl jeho synovec František Josef. K události došlo v arcibiskupském paláci v Olomouci v sobotu 2. prosince 1848, tedy před 165 roky. Císař František Josef I. pak vládl plných 68 let a byl tak nejdéle vládnoucí hlavou státu u nás.

Přestože se událost stala tak dávno, je až s podivem co všechno dokázal v našich životech tento Habsburk změnit. Myslím tím opravdu v našich současných životech. Je to sice k nevíře, ale jeho politika nás ovlivňuje ještě dnes. Mnozí naši politici se snaží o totéž a někteří velmi pilně, hlavně, aby se na ně nezapomnělo. Nedosahují však ani k desetině úrovně císařovy. Nejde jen o úroveň vzdělání, ale i chování

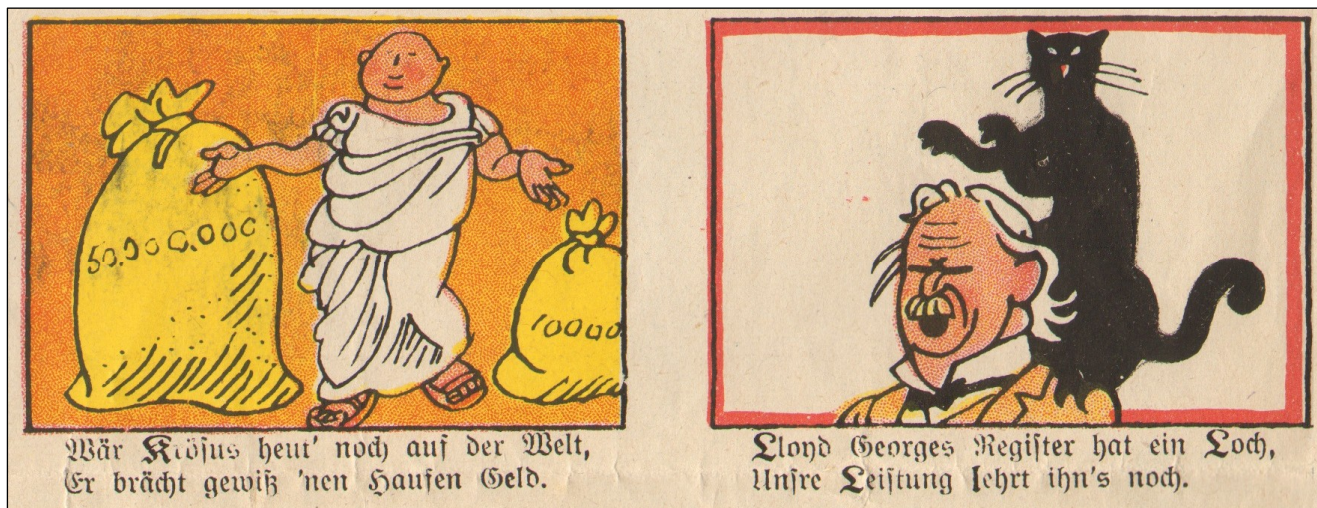
Mladý císař František Josef I. (1830-1916). Docela jiný portrét než ten, který notoricky známe, starého mocnáře s bílými lousky. Těžko si představit, že i „starej Procházka“ mohl vypadat mladě. Vždyt na trůn nastoupil, když mu bylo 18 let a zemřel v 86 letech.

a vystupování na veřejnosti. Kdysi se jedna služka stala první dámou. Snažila se velmi napodobit styl své předchůdkyně, ale nejen svojí postavou, ale hlavně stylem nemohla nikdy působit reprezentativně, ba právě naopak. Ono platí, že dělají-li dva totéž, není to totéž.

Určitě není nutné vše kopírovat, každá, alespoň trochu vyspělá osobnost by měla mít svůj styl a trochu z něj zanechat jako stopu. Příkladem můžou být zásahy našich prezidentů v areálu pražského hradu. Masaryk měl svého Plečnika, Havel Šípka. Důležité je, aby stopa, která bude zanechána měla trvale pozitivní charakter zachovávající genia loci a obohacující ho. Neměli by jsme se vracet do éry dřevotřísky, kovralů a umakartu. Nejde však jen o hmotu, ale zejména o morální charakter změn a zásahů. Ne každý je rozený diplomat, jemnosti se lze naučit, pokud člověk sám chce. V některých situacích je dávka obhroublého humoru kořením, ale nesmíme kořenit každý den. Monarchové si vydržovali na dvoře šaška, který jim vylepšoval „image“. Dnes k podobnému účelu využíváme tiskových mluvčích, kteří jsou schopni rozvážně a taktně sdělit stejnou informaci citlivým prohlášením, tlumící humpoláctví v civilizovaný výrok, který nevyvolá okamžitě vypuknutí světové války.

Přejme si všichni krásné prožití nadcházejícího roku bez toto, abychom se nemuseli stydět sami před sebou, ale ani před celým světem za reprezentanty, kteří blábolí před zapnutými mikrofony. Nebyli přece angažováni jako komici, byť se o tuto pozici snaží každým svým výrokem.

V úterý 28. července 1914 vyhlásilo Rakousko-Uhersko Srbsku válku. Na základě uzavřených dohod začala série událostí, která zatahla většinu evropských zemí do konfliktu, později nazvaného 1. světová válka. Válka znamenala pro každou z bojujících stran nejen obrovské lidské a materiální škody, ale zejména obrovskou potřebu financovat válečné operace. K tomu účelu se otevřela státní pokladna a začalo vydávání válečných půjček. Ani Rakousko-Uhersko nezůstalo pozadu a už 1. listopadu 1914 vydává první z osmi válečných půjček. V průběhu války bylo vydáno nespočet propagačních materiálů, které měly přesvědčit obyvatele, aby podporovali válečné úsilí a kupovali válečné dluhopisy. V našich sbírkových fondech máme několik plakátů a tiskovin s těmito podpůrnými akcemi a jeden z nich obsahuje abecedu válečných půjček. Na každé písmeno německé abecedy připadá jeden obrázek. Pokračujeme v našem seriálu, který připomene přesně za 7 měsíců sté výročí této události. Dnes najdete pro sestavení plakátu válečné abecedy písmena K a L.

K – Kdyby Kroisos byl by na světě, potřeboval by hromady peněz

L – Registr Lloyda George má díry, náš výkon ho zatím naučí

Něco málo na vysvětlenou. Kroisos (též Krésus) byl legendární lýdský král, který proslul obrovským bohatstvím a také svými štědrými dary delfské věštině. Na válku vždy bylo třeba hodně peněz a leták na to upozorňoval. Skryté však legenda o Krésovi nebyla nejšťastnější. Legenda praví, že se obrátil na věštinu s dotazem, zda má začít válku se svým soupeřem, perským králem Kýrem II. odpověď zněla "překročíš-li řeku Halys, zničíš velkou říši". Zaútočil tedy. Věštba však myslela jeho vlastní říši, která také byla po porážce v roce 547 př.n.l. zničena. Samostatná Lýdie zanikla a od té doby byla vždy součástí větších celků. Perské říše, Říma i byzantské říše. Dnes je součástí Turecka.

David Lloyd George (1863-1945) byl v letech 1916-1922 premiérem Velké Británie a jediný kdo pocházel z Walesu. Dlouhé roky před válkou působil jako ministr financí, který zavedl řadu, zejména sociálních reforem státu. není zcela zřejmé, jaký registr má verš na mysli. Existuje tzv. Lloydův registr námořních lodí, který ale nemá s tímto Llyodem Georgem nic společného, ledaže ho za války vedla vláda. Německé loďstvo udělalo několik „děr“ v seznamu, když spojenecké lodě potopilo. Druhým výkladem mohou být rejstříky válečného hospodářství. V Anglii byl za války přidělový systém a také se sepisovaly seznamy německých majetků. Každopádně si Německo ještě na přelomu let 1916-1917 myslelo, že válku vyhraje, ale vítězství bylo spíše v podobných propagačních materiálech než v reálném životě. Obyvatelstvo, ale mělo být klidné a rozvážné a věřit, že svými úsporami přispěje ke konečnému vítězství německých zbraní.

Ukázky dobových plakátů podporující úpis sedmé a osmé německé válečné půjčky a plakát na podporu ponorek (U-Boote) z let 1916-1918

NOVINKY

V posledním letošním čísle budeme pokračovat v přiblížení několika dalších novinek z našich sbírek, které se nám podařilo získat v posledních měsících jako nové exponáty do muzejních sbírek.

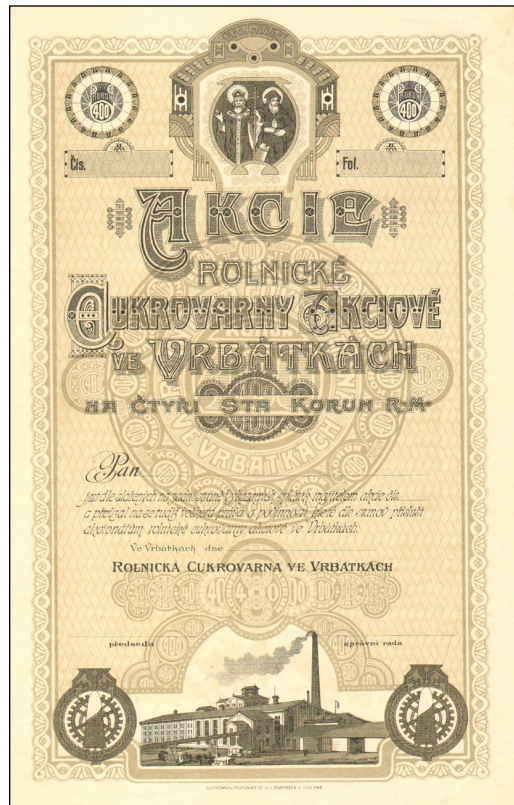
Jednou z nich je celá akcie Rolnické cukrovarny ve Vrbátkách vydané při změně kapitálu v roce 1909. Původní společnost byla založena, tak jako mnohé jiné cukrovary v roce 1870, s původním kapitálem ve výši 400.000 zlatých. Byly vydány celé akcie na 200 zl. a poloviční dílcové akcie na 100 zl. Rozhodnutím valné hromady v roce 1909 byl kapitál snížen na 640.000 K, ale současně zvýšen na 1.200.000 K vydáním 1.400 nových akcií. Podoba akcií vydaných v korunové měně nám byla známá doposud jen u dílů na 200 korun, ale nyní po několika letech snažení se nám podařilo dokořpletovat i celou akcii na 400 korun.

Celá historie cukrovaru ve Vrbátkách včetně vydaných emisí bude kompletně vydána v oborovém díle cukrovarů našich katalogů cenných papírů, který připravujeme, aby navázal na první díl pivovarů a sladoven. Vzhledem k rozsahu cukrovarnického průmyslu na území Československa bude ještě trvat, než k vydání dojde, ale celý katalog je již asi v polovině svého rozsahu, takže by mohl být v následujících měsících připraven k redakční přípravě. Jeho vydání pak bude vázáno pouze na zajištění veškeré obrazové dokumentace a pochopitelně na získání finančních prostředků na jeho vydání. Snad se najdou i nějakí sponzoři, které velmi rádi uvítáme při podpoře naší činnosti nejen při vydání katalogů.

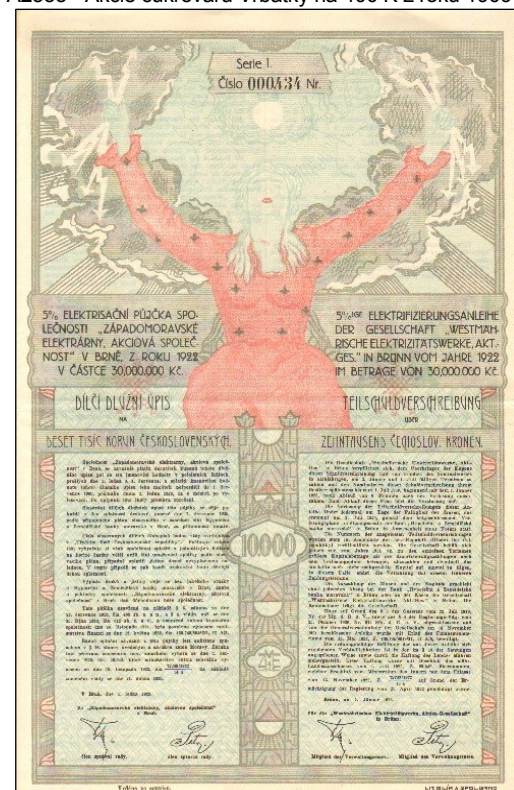
Dalším novým přírůstkem je dluhopis elektrizační půjčky společnosti Západoslovanské elektrárny, akc. spol. v Brně. U této společnosti máme zastoupeno poměrně hodně různých emisí akcií včetně hromadných listin a i u vydaných dluhopisů máme několik druhů. Zejména se však jedná o II. emisi, zastoupenou čtyřmi nominály. Máme ve sbírkách pouze jeden nominál III. emise, ale I. emisi jsme doposud vůbec neměli, ani v kopiích.

Jde o vysoký kus na 10.000 Kč a jistě se nám časem podaří objevit další a další nominály ze všech tří emisí, aby se zdařila plná kompletace. Je třeba dodat, že jsme se bližším údajům doposud nevěnovali. Ono těch podniků, emise a druhů je stále tolik k objevování, že se nelze prozítím u každé emise zvláště zastavovat a zjistit všechny potřebné detaily. K tomu postupně budou publikovány nejen naše věstníky s tematickými články jednotlivých firem nebo větších celků, ale i drobné noticky, snažící se časem vypracovat detailnější zprávy jak ke starším článkům, tak jednotlivým emisím, které se objeví. Takové zprávy jsou vždy závislé na sčítavých čtenářích nebo sběratelích, kteří nám postupují jak kopie svých sbírkových kusů, které nemáme, tak také informací, které se k nám v daném čase třeba nedostanou. Ne vše se totiž dá vyčíst z archivních dokumentů a je třeba vždy trochu štěstí v objevení té správné informace.

Poslední novinkou, kterou se nám podařilo do sbírek získat teprve před vánoci je akcie Novojičínské továrny hospodářských strojů, slévárny železa a kovů, akc. spol. Společnost byla založena 15. listopadu 1913 za účasti České banky Union, aby převzala továrnu Karla Drösslera v Novém Jičíně. Původní kapitál ve výši 1.200.000 K byl rozdělen na 6.000 ks akcií po 200 K. Jde tedy o zakládací emisi. Kapitál byl později několikrát zvyšován až na 4.000.000 Kč, aby byl poté snížen na 1.500.000 Kč.

A2335 - Akcie cukrovaru Vrbátky na 400 K z roku 1909

A2330 - Dluhopis Západoslovanské elektrárny vydaný 1. 1. 1923 na 10.000 Kč jako I. emise.

Firma vstoupila v roce 1930 do likvidace a od roku 1932 prodávala své budovy a vybavení. Původních 500 dělníků si muselo najít novou práci a firma postupně od roku 1933 vyplácela likvidační kvótu na akcie. Zanikla na konci roku 1938 při likvidaci Československa. Jde o blanket. Tím končí letošní rok a těšíme se v tom příštím.

A2341 - Akcie Novojičínské továrny hospodářských strojů na 200 K vydané 15. 11. 1913 v Olomouci

**MUZEUM CENNÝCH PAPÍRŮ
VÁM PŘEJE VŠE NEJLEPŠÍ
DO NOVÉHO ROKU 2014**

**ZASLÁNÍM I DROBNÉHO
PENĚŽNÍHO PŘÍSPĚVKU
NA NADAČNÍ KONTO
PŘÍSPĚJETE
K VYBUDOVÁNÍ MUZEA
A JEHO OTEVŘENÍ**

NADAČNÍ KONTO

369 000 369 / 2010

Fio banka, a.s.